

ਫੁਲ ਬੈਚ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ.ਜੇ., ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਬਚਨ ਚੰਦ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ, - ਜਵਾਬਦਾਰ।

1979 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 535 .

ਸਤੰਬਰ 19, 1983

ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (1950 ਦਾ XXXI)— ਧਾਰਾ 4(1) ਅਤੇ 11— ਵਕਫ਼ ਐਕਟ (1954 ਦਾ XXIX)— ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 69— ਇਕ ਨਿਕਾਸੀ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ— ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ— ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ— ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ — ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਸਟੈਂਡ ਹੈ — ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ — ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 — ਕੀ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ— ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

(ਬਹੁਮਤ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ., ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਉਲਟ) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਡਮਿਨੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ 1956 ਵਿੱਚ ਬਦਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਬੇਤੁਕੀਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ- ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, 1956 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਸੋਧ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਸੋਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਧਾਰਾ 11. ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨਾਲ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਇਸ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ, ਮੁਹੰਮਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਕਫ਼ ਸਕ੍ਰਿਟੋ ਸੈਂਸੂ, ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟਰੱਸਟ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੀ ਛੱਤਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਗੇ। Evacuee ਐਕਟ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਕੱਲੇ 'ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟਾਂ' 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦਾ ਅਸਲ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਖਾੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਟੱਲ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਜੋ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਮਾਨਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਟੈਸਟ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਖਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ, ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਜਾਂ ਓਵਰਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਧਾਰਾ 10, 11, 12, 15 ਅਤੇ 24)।

(ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ., ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਉਲਟ) ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟਾਂ ਅਤੇ ਐਡੋਪਟੇਡ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1923 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸੰਸਦ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਹੁਣ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ Evacuee Act ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ Evacuee Act ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਦੁਹਰਾਓ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਲਟ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ, ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ "ਲੋੜ ਹੈ

ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਖ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 11L ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ।

(ਧਾਰਾ 26, 27 ਅਤੇ 28)।

(ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਮਤ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ., ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਜੇ. ਉਲਟ) ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ' ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੰਨਾ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਗਰਾਨ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਂ ਇਵਕੂਈ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ

ਸੰਸਥਾਨ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਟਰੱਸਟੀ ਕੋਲ ਸਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਢਲਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਕਫ਼ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ 30)।

(ਪ੍ਰਤੀ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ, ਜੇ., ਵਿਪਰੀਤ) ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(f) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਸਟਡੀਅਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਕਿ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਸਟੋਰ ਡਾਇਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਰਥ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

(ਪੰ: ੪੭)।

(ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਦੀ ਸਮੁਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 25 ਮਾਰਚ, 1982 ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 19 ਸਤੰਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਾਣਯੋਗ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਇਲ ਨੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਆਰ. ਮਹਾਜਨ, ਪਹਿਲੇ ਵਧੀਕ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮਿਤੀ 23 ਦਸੰਬਰ, 1978, ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ. ਝੰਜ, ਸਬ ਜੱਜ IIIrd ਕਲਾਸ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮਿਤੀ 6 ਅਗਸਤ, 1976 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਮਐਲ ਸਰੀਨ, ਐਮਐਸ ਕੰਗ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ।

ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੰਜੀਵ ਪੱਬੀ, ਸੀਬੀ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਐਸ.ਕੇ ਅਗਰਵਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ)।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ

(1) ਕੀ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ 1954 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ*, (1) ਅਤੇ *ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ*, (2) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।

(2) ਪਿੰਡ ਬੱਸੀ ਬਾਬੂ ਖਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ 9 ਕਨਾਲ 13 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਾਹਿਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66-ਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਕਫ਼ ਸੰਪੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ

ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ 1954 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(1) 1977 PLJ 271.

(2) 1981 PLJ 572

10 ਅਕਤੂਬਰ, 1959 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਪਤੀ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਮੁਦਈ-ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। 1970 ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਸਟਡੀਅਨ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(3) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ 15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਨਾਲ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

(4) ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਛੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੰਬਰ 6 ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"6. ਜੇਕਰ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 4 ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ 1 ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

(5) ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ *IQCUS* ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। *supra*). ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੋ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਿਯਮਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਨੂੰ *ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਟਿਵ ਟ੍ਰੇਜ਼ਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਵੀ। ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਮਲਾ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

(6) ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਓ. ਚਿਨੱਪਾ ਰੈਡੀ, ਜੇ. ਆਈ. *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਏ ਯਕੀਨਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਕਾਸੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15, ਜੋ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਕਫਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਗੁਆਚੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਕਫ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ, ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(1) ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਵੈਕੁਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। 27 ਫਰਵਰੀ, 1961 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਪੱਤੀ ਕਸਟਡੀਅਨ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖੁੰਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ”

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਉਲਟ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੇ ਮੌਜੂਦ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ - ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ :-

“ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ* ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ *f ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।* ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਸਿੱਖਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਇਸੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ”

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨੋਟ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿ *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ* ਵਿਚ ਇਕਸਾਰ ਤੰਬੂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਸਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਘੋਖਣਾ ਅਤੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ; ਅਤੇ, *ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਹੱਦਦਾਰ ਹਨ,

(7) ਹੁਣ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਸਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1923 ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੈਡਰਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਕ ਮੁਹੰਮਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਵੈਲੀਡੇਟਿੰਗ ਐਕਟ, 1930. ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਵਲ ਗੜਬੜੀ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਅਜੀਬ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਉਚਿਤ ਸਬੰਧਾਂ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਇਵੈਕੂਈ ਐਂਡ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪ੍ਰੋ ਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1947 ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ, ਅਜਮੇਰ ਮੇਰਵਾੜਾ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 18 ਅਕਤੂਬਰ 1949 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਨੇ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ

ਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਮਿਫਸਲੀਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ *ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ* ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਰਵਾਸ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਲਾਅ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਕਫ਼ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ। ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950, (ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੰਦਰਭ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਹਨ।

(8) ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰੋ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 11 ਵਿਚ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 15 ਜਨਵਰੀ, 1955 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਤੱਕ ਇੰਨਾ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ 4 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇਸ

Bachan Chand v. Punjab. Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 1959 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਵਕਫ਼ ਐਕਟ' ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੀ ਆਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਜ ਲਈ ਬੋਰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(9) ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਸਟੈਂਡ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 11, ਵੰਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਬਾਅਦ *ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ* ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਅ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਟੂਟ ਬੁੱਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਟੱਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। .

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

(10) ਨੂੰ ਤੱਕ? ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ^{ਕਰਨਾ}, ਇਹ ਹੈ: ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟਿਸ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਵੈਕੂਈ ਜਾਇਦਾਦ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 (ਐਕਟ ਨੰ. 91) ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1956) ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ: -

ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (1950 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ XXXI)।

II) ਕੁਝ ਖਾਸ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਸਹੀ-ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ- *

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਸੰਪੱਤੀ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ, ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲੀਬਿਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1956 (1956 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ. 91) ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ।

ith 11. ਕੁਝ ਖਾਸ ਭਰੋਸੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ-

I)) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਕਟੋਡੀਅਨ ਕੋਲ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਸੰਪੱਤੀ ਹੈ, • ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਿਕਾਸੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਅਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਉਪ-ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ) ਧਾਰਮਿਕ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼) ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ" ਵਿੱਚ) ਜਨਤਕ ਵਕਫ ਅਤੇ 'ਟਰੱਸਟੀ' ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ) ਅਜਿਹੇ ਵਕਫ ਦਾ ਇੱਕ) ਮੁਤਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।)

ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ

- (2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕਫ਼ਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ- (2) ਕਿਸੇ ਵਕਫ਼ ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।
 (ੳ) ਜਿੱਥੇ ਮੁਤਵਾਲੀ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਹੈ, ਵਕਫ਼ ਦਾ (a) ਜਿੱਥੇ ਮੁਤਵੱਲੀ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਹੈ, ਵਕਫ਼ ਦਾ
 ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਵਕਫ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਕਫ਼ ਦੇ
 ਅਧੀਨ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਅਧੀਨ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ
 ਕੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ; ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਜੋ
 (ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ;
 ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਹਿੱਤ (ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹਨ,
 ਇਕੱਲੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਣਗੇ।" ਅਜਿਹੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਹਿੱਤ
 ਇਕੱਲੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਣਗੇ।"

ਹੁਣ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ 1954 ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, 1956 ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਹਵਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤਾਬੂਤ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਮੇਖ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਵੱਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਅਜੀਬਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ * ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 1956 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ 70 ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਸਰਤ, ਜੋ ਬੇਤੁਕਾ ਵਿੱਚ ਨਾ.

- (11) ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੋਧ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 115, ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ:-

" ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਆਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ 1 ਰਹੇਗੀ।
 ਨਿਹਿਤ"

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸੀਮਿਲਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਗੈਰ-ਰੁਕਾਵਟ ਧਾਰਾ, ਦੋਵੇਂ ਅਰਥਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਣਾਇਕ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 21 ਮਈ, 1954 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ, ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ, ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਓਟਿਓਸ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ (ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਉਕਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। . ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਬਚਾਅ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ- ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ।

12. ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਐਮ ਐਲ ਸਰੀਨ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ, ਮੁਹੰਮਦਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਸ਼ੱਕੋ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟਰੱਸਟ

Bachan Chand v. Punjab. Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਈਸਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ" ਜਾਂ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਛੱਤਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣਗੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟਰੱਸਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਟਰੱਸਟਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ 'ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟਾਂ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 'ਇਵੈਕੂਈ' 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਟਰੱਸਟਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਟੱਲ ਨਫਰਤ ਹੈ ਜੋ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

13. ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜੋ ਕਲਾਈਕ ਡਾਇਰੈਕਟ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਊਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ SD 766, ਮਿਤੀ 18 ਮਾਰਚ, 1960 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ: -

ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ। ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 (1950 ਦਾ 31) ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ”।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦੀ ਸੀ ਕਿ ਟਰੱਸਟੀ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪੀ ਜਾਣੀ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11

ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਮੁਸਲਿਮ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟਾਂ" 'ਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

14. ਉਪਰੋਕਤ) ^ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 1 ਦੁਆਰਾ 27 ਫਰਵਰੀ, 1961 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰ. 38(15)-7J-61/7527 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2(52)/57- ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਪ੍ਰਸਤਾਵ, ਮਿਤੀ 18 ਮਾਰਚ, 1960, ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਵਕਫ਼ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ”।

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਬਲਕਿ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦਲੀਲ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਨਿਕਾਸੀ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਪੁੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਲੋੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 55 ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੱਦਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਨਿਕਾਸੀ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 1954 ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬੁਨਿਆਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਮੁਸਲਿਮ ਟਰੱਸਟਾਂ ਅਤੇ ਵਕਫਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸਥਿਤੀ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਸਟਡੀਅਨ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵੈਸਟਿੰਗ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲਏ ਗਏ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ "ਇਵੈਕੂਏ" 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ" ਜੋ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(a) 15. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਮਾਨਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਖਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲ, ਪਲਈ, ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ਼ ਮਿਉਂਸਿਪਲ ਕੌਂਸਲ, ਪਲਈ, ਅਤੇ, ਟੀ.ਜੇ. ਜੋਸਫ਼, (3) ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ : -

“ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। 'ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਐਸਿਡ ਟੈਸਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

- (b)) ਕੀ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ;
- (c) ਕੀ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਪੁਰਾਣੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ;
- (d) ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਆਮ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨਕ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ; ਅਤੇ,
- (e) ਕੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਅਪਮਾਨ ਹੈ; ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ; ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ;
 - (i) ਕੀ ਦੋ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਹੈ;
 - (ii) ਕੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
 - (iii) ਕੀ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨ ਸੈਨੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਟੈਸਟਾਂ ਦੇ ਸੰਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ।

16. ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ: -

"ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ

(3) 1964 S.C.A 442.

ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 'ਇਵੈਕਿਊਈ ਟਰੱਸਟਾਂ' ਸਮੇਤ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ 1954 ਦੇ ਸੋਧ ਐਕਟ 42 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 1954 ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 8 ਅਕਤੂਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਬੇਦਖਲੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਵੈਕਿਊਈ ਐਕਟ ਦੀ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ, ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਵੈਕਿਊਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਸਵੀਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਾਰਾ 11 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

17. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਵਿੱਚ - ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ. ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ - ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1956 ਵਿੱਚ ਇਵੈਕਿਊਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਬਦਲ ਦੇ ਤੌਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੂਝਵਾਨ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਬੁਮਰੈਂਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਉਸਨੇ ਇਵੈਕਿਊਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 91 ਦੁਆਰਾ 1956 ਵਿੱਚ ਇਵੈਕਿਊਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਇਵੈਕਿਊਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

Bachan Chand v. Punjab. Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਨ, ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨਵਾਬ ਜ਼ੈੱਡ ਏਨ ਯਾਰ ਜੰਗ (ਮਿ੍ਤਕ ਤੌਂ) ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਡਮੋਟਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (4), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼, ਸਟਰਾਈਟੋ ਸੈਂਸੂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਜੂਕਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਸਟ। ਇਹਨਾਂ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਧਾਰਮਿਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਵਕਫ਼ਾਂ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕੁਝ ਅਸਧਾਰਨ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹਿਆ।

18. 1956 ਵਿੱਚ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਡਰ ਹੈ: ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਨਿਕਾਸੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮੇਤ, ਇਹ 1947 ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਕਾਸੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਵਾਸ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਐਕਟ, 1954 ਸਮੇਤ ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਨਿਕਾਸੀ ਪ੍ਰੋਪਰਟੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬੇਲੋੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1956 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 91 ਦੁਆਰਾ 1956 ਵਿੱਚ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਕਫ਼, ਵਕਫ਼ ਅਲਾਲ ਅੱਲਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਅਲਾਲ ਅੱਲਾਦ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11, ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਵਕਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁਖਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1956 ਵਿੱਚ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਸੋਧ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ, ' x ਨਿਕਾਸੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ "ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ.

(4) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 985

19. ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਿਰਪੱਖ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਉਤਸੁਕ ਰੁਖ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਲਿਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੱਕ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ- ਕੀ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਕੌਣ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਕਿ ਕੀ ' ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਇਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਕੁਝ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ? ਮੈਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਹਾਂ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਹਾਈਪਰ-ਤਕਨੀਕੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇੱਥੇ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟਰੱਸਟ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਇਹ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸ.ਟੈਂਡ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਸਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਧੁਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅੰਤਰ- ਪ੍ਰਤੀਯਨ।

20. ਫਿਰ ਵੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸੰਗਤੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਐਕਟ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ, ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ

Bachan Chand v. Punjab. Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਿਕਾਸੀ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਸਵਰੂਪ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਧਾਰਮਿਕ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪੱਖ 'ਤੇ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦਵੈਤ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਉਲਝਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਧਾਰਮਿਕ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

21. ਨਵਾਬ ਜ਼ੈਨ ਯਾਰ ਜੰਗ (ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਜਨਤਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕਫ਼। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉਤਸੁਕ ਸਟੈਂਡ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

22. ਹੁਣ ਪੜਾਅ 1950 ਵਿੱਚ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ 1956 ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੇ ਅਸਲ ਤਰਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਵੰਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ, ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ, • ਇਸਲਈ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਟਰੱਸਟਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। - ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਤੱਥ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਗਰਾਨ * ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ- ਨਾਲ ਇਸ ਨੇ ਨਿਕਾਸੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਆਈ ਸੀ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਤਮਕ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਈ ਸਿੱਕਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ" ਵਜੋਂ ਲੇਬਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭੇਦ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੱਖਾ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ

ਹੋਰ ਟਰੱਸਟ ਜੋ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਇਹ ਇਕੱਲੇ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ" ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਕਟੋਰੀਅਨ ਦੇ ਵਿੰਗ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਮ ਟਰੱਸਟਾਂ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਇੱਕ ਵਰਗ ਸਨ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਇਕੱਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਫੈਲਿਆ, ਬਲਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਈਸਾਈ ਟਰੱਸਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਲਈ ਵੀ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1950 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1954 ਤੱਕ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਰੀ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਹਨਾਂ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟਾਂ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਦੋਵੇਂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 1956 ਵਿੱਚ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇਸਦਾ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ "ਇਵੈਕੂਈ

ਟਰੱਸਟਾਂ" ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਡੀਅਨ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜਫਰਾਨ ਬੋਗਮ, (5) ਵਿੱਚ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: -

"....ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ * ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ, ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ, (5-ਏ) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁੱਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਲਈ ਇਹ ਪੂਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 46 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਮਾਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(5) ਏਆਈਆਰ 1968 ਐਸਸੀ 169.

(5-ਏ) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1438.

23. ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਨਿਕਾਸੀ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਧਾਰਾ 11, ਅਜਿਹੇ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੀ ਸਾਈਡ ਵਿੰਡ ਦੁਆਰਾ ਕਨੂੰਨੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਜੋ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਜਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟਾਂ" ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

24. ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੁਆਰਾ ਐਡਮਿਨੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਜਾਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ, ਆਉਟ-ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

25. ਇੱਕ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11', ਪਹਿਲਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ।

26. ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ: -

"69. ਰੱਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਚਤ ਕਰੋ। (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਰਥਾਤ:-

- (1) ਬੰਗਾਲ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡਮੈਂਟਸ, ਪਬਲਿਕ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਂਡ ਐਸਚੀਟਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1810।
- (2)ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1963;
- (3) ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1890;
- (4) ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1920;

Bachan Chand v. Punjab. Wakf Board (S. S. Sandhwalia, C.J.)

(5) ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1923;

ਵਕਫ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ, "ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ (ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ), ਉਸ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਹੁਣ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਚਤੁਰਾਈ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿਹਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਕਫ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟਾਂ ਅਤੇ ਐਂਡੋਮੈਂਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1923 ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਰੀਨ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸੰਸਦ ਧਾਰਮਿਕ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1863 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਾਂਗ ਇਕ ਅਕਤੀਗਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਵਕਫ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ Evacuee Act ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ Evacuee Act ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ।

27. It is Itwis; ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਮੌਸਾਈਸਿਟ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (2) ਸੇਫਿਟ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1), ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸੰਬੰਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ I tion ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ (ਬੰਬੇ ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1935 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਬੰਗਾਲ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1984; ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸਜ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1986, ਆਦਿ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ। ਐਕਟਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੇਧ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। -ਸੈਕਸ਼ਨ (1) ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ

ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।, ਇਸ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ: -

"ਜੇਕਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਈ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਬੇੜਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਥ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ।

"ਵੀ.

28. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਾਂਗਾ ਕਿ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਡਮਿਨੀਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

29. ਦੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ- (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (i> ਦੀ ਧਾਰਾ (i> 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟ" ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਿਗਰਾਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 'ਇਸੇ ਲਈ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਫੋਰਟਿਓਰੀ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉੱਥੋਂ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਗਰਾਨ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਂ ਇਵੈਕੂਈ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਕਦਾਰ ਟਰੱਸਟੀ ਕੋਲ ਸਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਸੰਪਤੀ ਆਦਿ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਢਲਾ ਹੈ।

30. ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ *ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ, (ਸੁਪਰਾ)*, ਅਤੇ *ਖੁਸੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ ਬੋਰਡ, (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। .

31. ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ-ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਸਨ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਸਟੋਰੀਅਨ ਕੋਲ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪੈਰੇ 8 ਅਤੇ 15 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਸੰਪਤੀ ਨਿਗਰਾਨ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਮ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ

Bachan Chand v. Punjab. Wakf Board (S. S. Sandhawalia, C.J.)

ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ (ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਲਮੇਲ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ) ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। , ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਲਝੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

KS T IWANA , J. - ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.-

(32) ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ।

ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

Bachain Ghand v. P ' unjab Wakf Board (S: P. Goyal, J.)

ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰੋ ਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹੀ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬਾਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ।

(33) ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 2 ਏ' (ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਿਗਰਾਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ, (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ *ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ, (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤੀ। *ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ* ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ (ਸੁਪਰਾ), ਜਿਸ ਨੂੰ *ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ: -

“ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15, ਜੋ ਵਕਫ਼ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਰਡ, ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਗੁੰਮ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ, ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(1) ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਅਤੇ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ

ਐਕਟ. 27 ਫਰਵਰੀ, 1961 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ' ਸੰਪਤੀ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ। * * * ”

ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮੁਤੱਵਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਕਫ਼, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਵੈਲੀਡੇਟਿੰਗ ਐਕਟ, 1913 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 1913 ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਈ ਸਮਰਪਣ। ਧਾਰਮਿਕ, ਪਵਿੱਤਰ ਜਾਂ ਦਾਨੀ। 1913 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਵੰਸ਼ਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ

ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਮਿਕ, ਪਵਿੱਤਰ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਕਫਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਕਤ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਕਫਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਮ ਲਾਭ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਪਵਿੱਤਰ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੈਰੀਟੇਬਲ, ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵਕਫ ਨੂੰ ਦੋ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਯਾਨੀ ਜਨਤਕ ਵਕਫ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਕਫ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਕਫ-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(34) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮਹੋਮੇਡਨ ਲਾਅ ਦੀ INii ਸੈਕਸ਼ਨ 202tlin ਥੀਓਕਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਕਫ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਕੀਫ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਕਫ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਤਵੱਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਤਕਨੀਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਹੈ ਜੋ ਵਕਫ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਵਕਫ-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਜਾਇਦਾਦ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਤਵੱਲੀ ਇਸ ਸੰਪਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਫ ਦੇ ਵੱਸਜਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਕਫ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਲਾਭ ਲਈ ਵਕਫ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਕਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜਨਤਕ ਵਕਫ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

(35) ਹੁਣ ਹੁਣ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਕੀ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕੀ ਘੋਰਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ. ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(f) ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: -

“2(f)। 'ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ (ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਨਿਕਾਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। 14 ਅਗਸਤ, 1947 ਦੇ ਦਿਨ, ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 40 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ,

- (i) ਕੋਈ ਵੀ ਗਹਿਣਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ, ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਰਤਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘਰੇਲੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ;
- (ii) ਸੰਯੁਕਤ ਸਟਾਕ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਸਦਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਫਤਰ 15 ਅਗਸਤ, 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਰਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਲਕੀਅਤ ਦਾ ਹਿੱਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ i§ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਵੈਕੂਈ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਵਿਦਿਆ ਵਰੁਥੀ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਗਲ ਬਨਾਮ ਬਲਸਵਾਮੀ ਅਈਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (6); (ਹਾਜੀ) ਅਬਦੁਰ ਰਹੀਮ ਬਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, (7): ਅਤੇ ਸਆਦਤ ਕਾਮਲ ਹਨੁਮ ਬਨਾਮ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਫਲਸਤੀਨ, (8), ਹਿੰਦੂ ਵਾਂਗ

- (6) ਏਆਈਆਰ 1922, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ 123।
- (7) 1923 ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ 44(2)।
- (8) ਏਆਈਆਰ 1939, ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ, 185।

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. P. Goyal, J.)

ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਕਫ਼ੇ, ਸੰਪੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਜਾਂ ਮੁਤਵੱਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੁਤਵੱਲੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੈ ਜੋ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਨਵਾਬ ਜ਼ੈਨ ਯਾਰ ਜੰਗ (ਮਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਡਮੋਟਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆ ਵਰੁਥੀ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਗਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਵਕਫ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਮੁਤਵੱਲੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:

“ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟਰੱਸਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਮੁਹੰਮਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, 'ਪਰਮਾਤਮਾ, ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ'। ਵਕਫ਼ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਵਕੀਫ਼ ਦਾ ਹੱਕ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੁਤਵੱਲੀ, ਗਵਰਨਰ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਕਿਊਰੇਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ, ਉਸ ਦਾ 'ਵਕਫ਼' ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿਚ, ਟਰੱਸਟ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਵਕਫ਼ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਰੋਕਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਇਕਲੌਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਮੁਤਵੱਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਕ ਨਾਲ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(36) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਜੋ ਕਿ ਕਸਟਡੀਅਨ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਸਟਡੀਅਨ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਕਫ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਿਵਾਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੇਵਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸਲਈ, ਨਿਗਰਾਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ, 'ਸੰਪਤੀ' 2(1) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨਾਲ ਮੁਤਵੱਲੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਤਵੱਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਐਂਡੋਮੈਂਟ ਜਾਂ ਮੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਵੀ ਗਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਤਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਉਦੇਸ਼, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਮੁਤਵੱਲੀ 'ਟਰੱਸਟੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ 'ਟਰੱਸਟੀ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਕਫ਼ ਦਾ ਮੁਤਵੱਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੁਤਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਖਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਲਟ, ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਕਸਟੋਰੀਅਨ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ।

*

ਉਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰੱਥ ਕੋਈ ਏਜੰਸੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਸਜ ਜਾਂ ਵਕੀਫ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਹਿਤ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਜ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਸੀ

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. P. Goyal, J.)

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਦਾਇਰਾ - ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਨਾਲ ਹੀ: ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 11(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿਚ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(37) 5 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 1923 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨ 1 ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬਾਡੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1923 ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਲੇਖੇ ਜ਼ਮੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਸ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਕਫ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਨਿਗਰਾਨੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ 1954 ਵਿੱਚ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਕਫ਼ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਸਮੇਤ ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਸਲਿਮ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੁਤਵਾਲੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਲ 1956 ਵਿੱਚ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. P. Goyal, J.)

ਕਿ ਸ਼ਬਦ, "ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ" ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ, "ਟਰਸਟੀ" ਇੱਕ ਮੁਤਵਾਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਮੁਤਵਾਲੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਵਕਫ਼ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੁਰੰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

(38) ਪੂਰੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਮਾਲਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਿਕਾਸੀ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਕਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਬੂਬਾਕਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਟੇਕ ਚੰਦ ਡੋਲਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ*, (9) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਕਾਸੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਕਾਸੀ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲਾਗੂ ਕਰੋ. ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਤੱਥ ਦੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਯੋਗਤਾ ਮਾਲਕ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸਮਰਥਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਪਤੀ ਉਸ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਸਟਡੀਅਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਤਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪਲਾਇਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਟੋਡੀਅਨ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਏਜੰਸੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 1959 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ। ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਦਰੁਸਤਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬੋਰਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਇਸਦਾ ਕਬਜ਼ਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਿ

(9) ਏਆਈਆਰ 1953 ਐਸਸੀ 298.

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ • ਅੱਗੇ ਉਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇਕਰ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11।

(39) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨਿਗਰਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਨਾਲ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ the ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਸਟੋਰੀਅਨ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਉਕਤ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਕੀ ਅਤੇ ਇਵੈਕੂਏ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਦਿਅਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲੀਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਨੂੰ ਵਕੀ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਕਾਸੀ ਵਕਫ਼ ਧਾਰਾ 11 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਫਿਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਕਾਸੀ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਵੀ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਵਕਫ਼ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ 1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਕਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਕਸਦ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਿੱਸਾ ਅਵੈਧ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਇਦਾਦ ਵਕੀਫ਼ ਅਤੇ ਵਕਫ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲਾ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੈਰਾ 180 ਅਤੇ *ਇਸਮਾਈਲ ਹਾਜੀ ਅਰਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (10) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; *ਪੁਲਿਨ ਬਿਹਾਰੀ ਘਸ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਏ. ਦਯਾਰ*, (11); *ਅਬਦੁਲ ਕਰੀਮ ਅਦੇਨਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਰਹੀਮਾਬਾਈ ਅਤੇ*

(10) ਏਆਈਆਰ 1942 ਬੰਬ 155.

(11) ਏਆਈਆਰ 1946 ਕੈਲ. 83.

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. P. Goyal, J.)

ਹੋਰ, (12); ਸ੍ਰੀ ਰੁਕੀਆ ਬੇਗਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਸਰਾਫ ਮਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ, (13) ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਸੱਤਾਰ ਇਸਮਾਈਲ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਹਾਮਿਦ ਸੈਤ, (14)।

(40) ਆਖਰੀ ਤਰਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਧ ਐਕਟ, 1956 ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਸਟੋਰੀਅਨ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਹਿਮੇਡੀਅਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਲਈ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਵੈਕੂਈ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਅਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ। ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ, ਇਸ ਲਈ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ ਇਹ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਟਰੱਸਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਟਰੱਸਟ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ, ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੰਮਦਨ ਲਾਤਵ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀ ਮੁਸਲਿਮ ਅਬਾਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੈਰ-ਰੋਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

(12) ਏਆਈਆਰ 1946 ਬੰਬਈ 342

(13) ਏਆਈਆਰ 1936 ਸਾਰੇ 404.

(14) ਏਆਈਆਰ 1944 ਮਦਰਾਸ 504

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਅਧੀਨ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਟੋਰੀਅਨ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਕਫ਼-ਅਲਾਲ-ਅੱਲਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। , ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(41) ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਠ ਤੋਂ ਵੀ ਚੋਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੋ ਵਿਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰੱਸਟਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਵਕਫ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਠ ਤੋਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਲੈਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਗਰਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।

(42) ਹੁਣ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਜੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਟਕਰਾਅ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਕਰੇਗਾ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹੀ *ਗੈਰ-ਓਬਸਟੈਟ ਕਲਾਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ'* ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, Evacuee Act Evacuee ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦ

ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਸਿਰਫ਼ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਵਿਚਲੇ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"69. ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਚਤ - (1) ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਰਥਾਤ: -

1. ਬੰਗਾਲ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਪਬਲਿਕ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਐਂਡ ਐਸਚੀਟਸ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ, 1810।
2. ਧਾਰਮਿਕ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1863.
3. ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1890..
4. ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1920।
5. ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1923 ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕਫ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ 1 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ [ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)] ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

Bachan Chand v. Punjab Wakf Board (S. P. Goyal, J.)

ਜੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ■ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਧਾਰਾ 69 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ਾਂ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਮ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਭਾਗ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸ਼ਬਦ ਹਨ, "ਜੇਕਰ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।" ਹਵਾਲਾ, ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਵੈਕਿਊ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਵਰਗੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਆਮ ਉਪਬੰਧ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

(43) ਇਸ ਲਈ ਸਫਾਰਹਾਸ ਆਰਥੋ ਨਾਨ ਏ ਅਬਸਟੈਂਟ ਸਕਲੋਜ਼ੀਓਫੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਕੰਸਰ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਸੋਧ ਐਕਟ 1956 ਦੁਆਰਾ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ.. ਕਿਉਂਕਿ ਇਰਾਦਾ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਟਰੱਸਟਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕੇਵਲ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟ ਈਜ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦੁਕਵੀਂ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ

ਹਨ। ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 55 ਅਧੀਨ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਸਿਰਫ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੈਰ-ਰੁਕਾਵਟ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਘੇਰਾ ਨਵੇਂ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਓਵਰ-ਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੜ ਕਾਨੂੰਨ

ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਗੈਰ-ਬਚਾਅ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 69(2) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਰੋਧਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 69 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(44) ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ। ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ Evacuee Act ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। . ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਆਮ ਐਕਟ ਹੈ।

(45) ਸੈਕਸ਼ਨ 69 ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 7 ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ"

- (i) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਜਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- (ii) ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਅਸੰਗਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਹਨ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- (iii) ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੈੱਟਾਂ ਦੀ ਸਹਿ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਉਸ ਵਸਤੂ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (iv) ਜੇ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਸੰਗਤਤਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- (v) ਜਦੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼, ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਅਸੰਗਤ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧ ਹਨ।

(46) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਟਰਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਕਫ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਨੂੰਨ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ ਪੱਤਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(47) ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਲਈ ਮੇਰੇ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(f) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਕਸਟੋਰੀਅਨ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਵਕਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ; ਕਿ ਵਕਫ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਗਰਾਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਇਵੈਕੂਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵਕਫ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

(48) ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ

(49) ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: - (i) ਇਹ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ

ਆਈਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਇਰਪੀਲ ਕੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਦੇ 15 ਐਕਟ, 1954;

ਨਵਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਚਰਖੀ
ਦਾਦਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ.)

- (ii) ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 69(2) ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦੇ ਐਡਮੀਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;
- (iii) ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ,
- (iv) ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ.

ਕੁਲਵੰਤ ਸਨਿਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

ਐਸ.ਪੀ ਗੋਇਲ, ਜੇ.

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਫੁਲ ਬੈਂਚ

ਐਸ.ਐਸ.ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਸੀ.ਜੇ., ਪੀ.ਸੀ., ਜੈਨ ਅਤੇ ਐਸ.ਸੀ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.ਜੇ.

ਨਵਲ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ,

ਬਨਾਮ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਕਮੇਟੀ, ਚਰਖੀ
ਦਾਦਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ,—ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1982 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 467 .

ਅਕਤੂਬਰ 11, 1983

ਪੰਜਾਬ ਟਾਊਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਐਕਟ (IV of 1922) (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)—
ਸੈਕਸ਼ਨ 24, 28, 42(1) ਅਤੇ 44-ਏ— ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ
42(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਧਾਰ ਯੋਜਨਾ — ਅਜਿਹੀ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਧਾਰਾ 44 -ਏ ਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ — ਅਜਿਹੀ
ਸਕੀਮ — ਕੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਯੋਗ ਹੈ — ਧਾਰਾ 44-ਏ ਵਿੱਚ 'ਐਕਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ —
ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਊਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1922 (ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ) ਦੀ ਧਾਰਾ
44-ਏ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ
ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 28